

14 oktober 2022

s.remissvar@regeringskansliet.se
maria.lidstrom@regeringskansliet.se

Yttrande över SOU 2022:31, Rätt och lätt – ett förbättrat regelverk för VAB

Läraryrket har fått möjlighet att yttra sig till Socialdepartementet angående SOU 2022:31, Rätt och lätt – ett förbättrat regelverk för VAB.

Sammanfattning av Läraryrket synpunkter

Läraryrket delar i stort utredningens slutsatser och åtgärder. Att kunna kombinera yrkesliv med barn och familj är en hörnsten för ett jämställt arbetsliv och möjligheten att kunna vara hemma när ett barn är sjukt och samtidigt få ersättning är en förutsättning för detta. Det gäller särskilt för förbundets olika medlemsgrupper då möjligheterna till att arbeta hemifrån när barnet är sjukt, så kallat ”vobbande”, är begränsade. Det är även viktigt för skol- och förskoleverksamheter att barn och elever kan vara hemma när de är sjuka, inte minst ur ett smittskyddsperspektiv, tillfällig föräldrapenning underlättar detta. Förslagen om att göra regelverket enklare att förstå är bra och det är rimligt att åtgärder genomförs för att stävja felaktiga utbetalningar. Det är viktigt att bevara försäkringens legitimitet.

Att utredningen även tydliggör uppfattningen att det är rimligt att på sikt höja taket för ersättningen från dagens 7,5 prisbasbelopp till 10 prisbasbelopp, är mycket välkommet både ur ett försäkringsperspektiv och jämställdhetsperspektiv. För förbundets medlemmar är ersättningsnivåerna viktiga då många löner hamnar över nuvarande taket på 7,5 prisbasbelopp vilket motsvarar en månadslön på ca 30000.

Utredningen i korthet

Syftet med utredningen anges som att modernisera, renodla och förenkla regelverket (särskilt för föräldrar) och att minska fusk och bidra till ett mer jämlikt uttag av förmånen.

I vissa delar stramas regelverket åt men i andra delar breddas och utökas möjligheterna till VAB utifrån de behov som utredningen bedömer finns – bland annat det ökande antalet barn/unga med psykisk ohälsa och NPF-diagnoser.

14 oktober 2022

Utredningen innehåller statistik över hur och av vilka den tillfälliga föräldrapenningen används. Men även siffror på omfattningen av felaktigt utnyttjande som uppgår till 20 % av utbetalningarna och av vilka hela ¾ bedöms vara avsiktliga. De 20 % felaktiga utbetalningarna motsvarar ca 2 miljarder kr årligen.

Utredningen föreslår att både förtydliga och utöka antalet grunder för ersättning. Utredningen föreslår följande ersättningsgrunder;

1. sjukdom eller smitta hos barnet,
2. sjukdom eller smitta hos barnets ordinarie vårdare,
3. besök hos en vårdgivare som omfattas av hälso- och sjukvårdslagen (2017:30), om besöket syftar till att medicinskt förebygga, utreda eller behandla sjukdomar och skador hos barnet,
4. besök hos tandvården, om besöket syftar till att förebygga, utreda och behandla sjukdomar och skador i munhålan hos barnet, eller
5. vårdbehov som uppkommer till följd av att barnets andra förälder besöker läkare med ett annat barn till någon av föräldrarna.

Men även för

1. kurs som ordnas av en huvudman inom hälso- och sjukvården eller socialtjänsten, om kursen syftar till att lära sig att vårda barnet utifrån barnets sjukdom eller funktionsnedsättning.
2. behandling som är ordinerad av läkare.
3. möte med den verksamhet enligt skollagen som barnet normalt deltar i, om mötet är föranlett av barnets sjukdom eller funktionsnedsättning.
4. introduktion av barnets behov av hjälp med vård- eller behandlingsåtgärder i den verksamhet enligt skollagen som barnet normalt deltar i, eller
5. utredning om barnets behov av hjälp och stöd enligt socialtjänstlagen (2001:453), eller i en förhandsbedömning om en sådan utredning ska inledas.

De tre sista punkterna är helt nya.

Utredningen föreslår även att vissa frågor får en fortsatt hantering via olika förslag på översyner av lagstiftning och framtida uppdrag till Försäkringskassan och Folkhälsomyndigheten.

Utredningen föreslår att Folkhälsomyndigheten bör ges i uppdrag att analysera befintlig kunskap och beprövad erfarenhet av att minska risken för smitta bland barn i förskolor. I uppdraget bör ingå att ta fram ett kunskapsunderlag med rekommendationer för när barn normalt kan vistas eller återgå till verksamheten i samband med olika typer av infektioner eller smittsamma tillstånd. Pandemirelaterat resonemang ligger bakom förslaget.

14 oktober 2022

Läraryrketets synpunkter

Läraryrketet tillstyrker som ovan framgår flertalet av förslagen. Förbundet vill dock peka på följande vad gäller några av utredningens förslag.

Angående uppgiftsskyldighet för vissa verksamheter enligt skollagen

Såväl skolor som förskolor för, såsom utredningen beskriver, närvaro på barn och elever och inom kommunal sektor finns i dagsläget krav på att lämna uppgifter om barn och elevers närvaro till Försäkringskassan. Det är rimligt med harmoniserande regler där även fristående skolhuvudmän har sådan skyldighet. Ett system för informationsöverföring behöver fungera både för stora skolhuvudmän såsom kommuner och koncerner, men även för små fristående skolhuvudmän. Läraryrketet konstaterar här att det kan finnas orsak att djupare utreda hur sådan information lämnas, exempelvis för att såväl barn som medarbetare kan ha skyddade identiteter. Det vore djupt olyckligt om ändrade regler för medför att personer vars identitet är skyddad röjs.

Angående utökade kontroller av Försäkringskassan

Utifrån problembilden med felaktiga utbetalningar är det rimligt att det genomförs kontroller. Bland annat genom att undersöka huruvida barn och elever varit anmälda sjuka till förskola/skola. Läraryrketet vill här framhålla att den administrativa bördan redan är hög för såväl skolhuvudmän som skolor. I den konkreta utformningen av hur sådant informationsutbyte ska ske är det därför viktigt att såväl arbetsgivare som fackliga organisationer involveras. Digitala lösningar såsom föreslås av utredningen kan vara en lösning, samtidigt behöver det konstateras att det i dagsläget finns verksamheter som inte har barn och elevnärvaro digitaliserad och det finns flertalet olika system för de verksamheter som har den digitaliserad.

Angående förkortad tid för ansökan

I dagsläget harmonierar reglerna vad gäller tidsram för ansökan av tillfällig föräldrapenning med reglerna som gäller för sjukpenning. Läraryrketets uppfattning är att det är rimligt att reglerna harmonierar och avstyrker därför förslaget.

Angående slopande av kontaktdagar

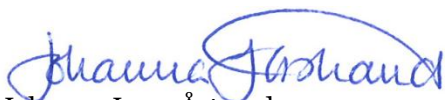
Utredningens förslag att föräldrar till barn som tillhör personkrets enligt LSS inte längre kommer ha rätt till särskilda kontaktdagar är olyckligt. Det behöver konstateras att det i den här gruppen finns barn och elever med stora behov. Det är såsom utredningen beskriver så att många situationer täcks i det förslag som lämnas. Samtidigt behöver det konstateras att det är olyckligt att helt ta bort möjligheten till ersättning exempelvis när skola och förälder anser att det vore bra för barnet att föräldern besöker skolan eller följer med på studiebesök.

14 oktober 2022

Angående uppdrag till Folkhälsomyndigheten

Utredningens förslag är klokt. Läraryrket vill här uppmärksamma på att pandemin även påverkat barn i grundskolan. Uppdraget till Folkhälsomyndigheten bör därför även innefatta barn upp till exempelvis 12 års ålder.

Läraryrket

Johanna Jaara Åstrand
Ordförande

Hans Flygare
Ombudsman arbetsskade- och
socialförsäkringsfrågor